

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

GUSTAF V
UTSTÄLLNINGENS-BESKYDDARE

RIKSVAPNET ÖFVER PORTALEN PÅ STORA GÅRDEN

EUGEN
UTSTÄLLNINGENS-HEDERSORDFÖRANDE

DEN 4 JUNI 1909

ÅRETS nationella storbragd" var den hederstitel, som vi redan på det nya årets tröskel vågade gifva sommarens konstindustriella utställning. Man var då liksom ännu vid foten af backen och mycket af hvad som nu är verklighet fanns endast på papperet eller som planer och hugskott i någon af de många hjärnor, som utställningen sysselsatt. Men hvad som då förutsades kan nu, då vi hunnit fram till de portar, som, när detta läses, stå välkomnande öppna, upprepas med större tillförsikt för att väl en gång när sommaren är förliden vederbörligen bekräftas. Till en början har det ju icke satts i gång eller fullbordats något annat företag, som kan upptaga täflan. Vidare är utställningens yttre konstnärliga succés, nu då byggnaderna stå där fria från kryckor och

bandager med den hvita silhuetterns linjer rena och skarpa mot den blå himlen som kanten af en stormsopad drifva, redan glänsande betryggad, och därmed är hälften vunnet.

Att vi nu, som vi hela tiden ha gjort, ta för gifvet, att den uppvisning af vår unga konstindustri och vår återuppståndna bygdeslöjd, som blir kärnan i det glimmande skalet, skall bli en succés icke blott i våra egna, men äfven i främlingars ögon, är väl den bästa komplimang till utställarna, som nu fylla hallarna med sina bästa häfvor.

Den enda som man egentligen tviflat på, årstidens oberäknliga Gudom, har nu också till sist gjort sitt bästa för att i tid bli färdig

också så väsentligt tagits i beräkning af arkitekten.

Allt som allt, det är med tillförsikt och stolthet man önskar en så god start och så stadigvarande framgång åt den nyöppnade utställningen som det nationella syftet förtjänar och den nationella stoltheten kan önska.

Som ram till denna korta välgångsönskan meddela vi några porträtt af — förutom utställningens konungslige beskyddare, som förrättat den högtidliga invigningen, och dess styrelses hedersordförande — det ärofulla verkets ledande män: styrelsens ordförande, de bägge energiska 1:ste och 2:dre kommissarierna och utställningens geniale arkitekt.

A.G. SVEDELIUS
UTSTÄLLNINGENS-ORDFÖRANDE

C.R. BENDIX
UTSTÄLLNINGENS

E.G. FOLCKER
KOMMISSARIER

FERD. BOBERG
UTSTÄLLNINGENS-ARKITEKT

En rationell och nationell kvinnodräkt.

För Idun af Märta Jørgensen.

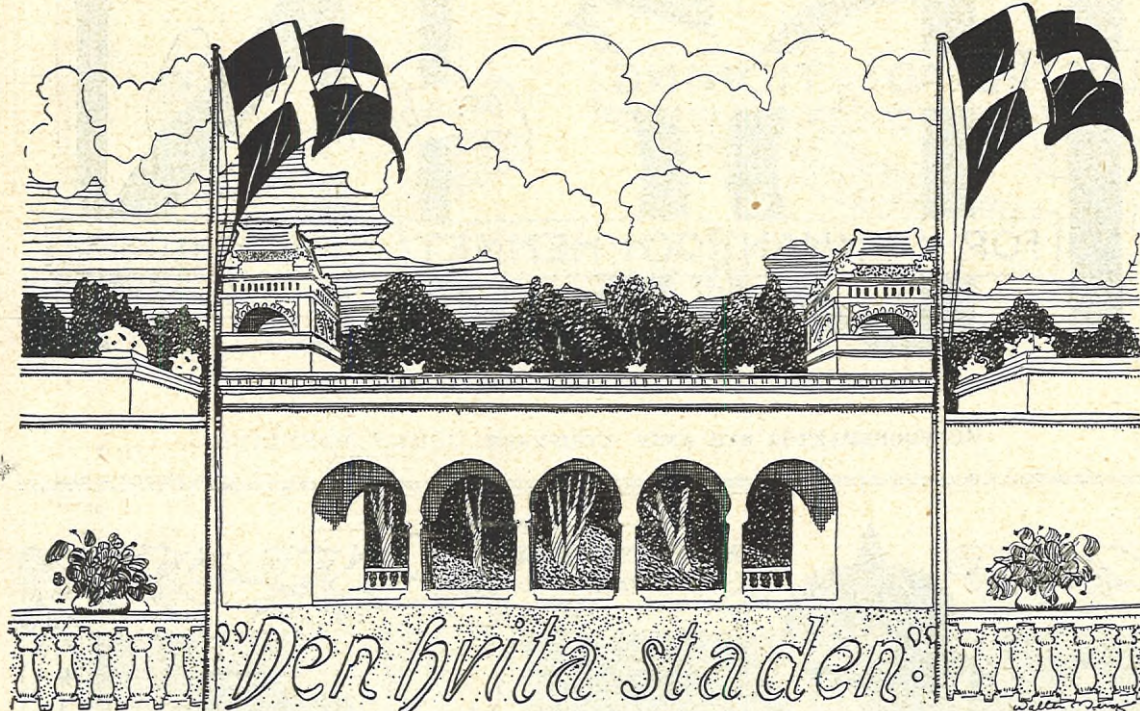
DEN SVÅRA konsten att kläda sig väl ursäktar i viss mån kvinnornas mången gång underliga toalettelegans, framsprungen som den är ur en oafbrutet lefvande sträfvan efter det originella, det nya. Men där öfverdrifterna dyka upp, infinner sig snart reformkravet för att den urspårade smaken må kunna återställas i jämviktsläget. Författarinnan till den artikkelserie i ämnet, som börjar införas här nedan, har bildat Svenska Kvinnliga Nationaldräktsföreningen och söker i efterföljande uppsatser klargöra, hur hon tänkt sig en reform af kvinnodräkten på de svenska allmogedräkternas grundval.

I. Allmogedräkten i allmänhet.

MYCKET HAR talats och i synnerhet skrivits om det förkastliga i den öfverdrifna toalettlyx, som utvecklas af våra kvinnor. Bland andra inlägg i frågan minns jag särskildt en liten mycket tankvärd artikel, "Ett gif akt!" af Helmy Rinders, intagen i ett af denna tidnings decemernummer för år 1906. Enquêteur ha ock satts i gång, för att man skulle få klarhet i, hur mycket klädpenningssumman kunde nedbringas, utan att man behöfde pruta af på hvad som menas med att vara "väl klädd", d. v. s. under förutsättning att man fortfarande skulle bygga på den grundval, som lägges af de parisiska demimonderna, då de hjälpa fram den ena modenycken efter den andra.

Att lägga en annan grund för dräktbruket än de utländska moden, t. ex. en svensk, en dylik förmäten tanke har väl fallit få kvinnor in: hur skulle något godt, i det stycket åtminstone, kunna komma från Sverige? Och dock tycks det, som om i denna det nationella uppvaknandets tid det skulle ligga ganska nära till hands att på klädedräktens liksom på så många andra områden ta vara på, hvad Sverige själf har att bjuda. Denna tanke är det, som Svenska Kvinnliga Nationaldräktsföreningen gjort till sin, i det den med de gamla allmogedräkterna till grundval vill frammana ett dräktbruk, som på samma gång det är svenskt äfven erbjuder många ekonomiska och praktiska fördelar.

En återgång till ett så äldrigt och landtligt dräktbruk kan ju tyckas mången löjlig, men om man ser den i samband med den förenkling i hem- och sällskapslif, som på sina håll börjar praktiseras och ännu oftare framhålles såsom önskelig, om man vidare ser den mot bakgrunden af den svenskhet i byggnads- och möbelarkitektur, som på senare tider vunnit alltmer förstärkelse och spridning, finner man den ganska naturlig. Glädjande nog är det och vår egen drottning, som visat oss vägen till denna reformering af vår dräkt, i det hon redan som kronprinsessa infört österåkersdräkten på Tullgarn (som bekant är det äfven denna dräkt prinsessan Maria burit på Stenhammar sistförflutna sommar) och nu senast på Öland uppmuntrat bruket af ölandsdräkten. Att det ej var blott sig själf och andra till ögonfägnad, som hon införde bruket af den måleriska nationaldräkten på Tullgarn, kom jag underfund med, då hon en gång, efter det jag under en längre vistelse där blifvit i tillfälle själf bära densamma, frågade mig, om jag ej fann den praktisk. Jag började närmare tänka öfver reformen, och följden var, att jag från Tullgarn hemförde tanken på ett vidare spridande af den fosterländska och praktiska idén och att ofvannämnda förening bildades. Att söka "åstadkomma en frigörelse från de utländska modens tyranniska inflytande på den kvinnliga dräkten" och få de gamla allmogedräkterna (där så fordras i modifierad form) återupptagna till allmänt, dagligt

UR JUNIGRÖNSKANS doftande fång
en stad har i dagen sprungit —
dess hvita palats ha timrats vid sång,
som hyfvel och hammare sjungit.
Dess torn och tinnar glänsa som snö —
en sagostad på en sagans ö,
af tankar och viljor trollad ur gruset
och vacker som lyckan i sommarljuset,
där stolt den speglar i klarögd sjö.

Hvem bor därinne bak hvit kolonnad?
Är det en kung och en konungs stad,
som rymmer små blonda prinsessor?
Är det en helig studiehall,
där tanken strider, än het, än kall,
under lagervirade hjässor?

— Du vandrare, lös din ränselrem
och hälsa med nyväckt sinne
den trägna flit i verkstad och hem,
som hopat skördar därinne!
Den formens adel, som stoffet bidat,
har handen böjt och verktyget snidat
i trä, i lera, i blank metall
vid ångans hvin och forsens svall.

Ett människobo, det är tak och vägg
och hvardagslif och saga,
en gafvel skymd af rönn och hägg,
där sol och skuggor jaga;
en tröskel nött af våra steg,
ett spiselhorn, en odlad teg
och spår af lifvets aga.

Ett människohem, det är offret värdt
af sjudande blod och nerver,
det är lif och död och allt vi ha kärt,
som släkte af släkte ärfver.
Det är möbeln och boken i vacker pärm,
ljusets stake och lampans skärm;
det är väggens bonad, fönstrets gardin,
urnor, skålar, kistor och skrin.

En bild af de svenskes hem och hus
de hvita hallarna gifva.
Däröfver står försommardagen ljus,
och friska brisar med ystert brus
i blågula dukarna rifva.

Så spegla vår sträfvan, du hvita stad,
och blif oss en manande lära!
Stig som en hymn, ett strålände kvad
till det svenska arbetets ära!

ERNST HÖGMAN.

PÄRMAR

till Idun 1908
och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Kunna erhållas i närmaste bokhand-
Iduns pärmar, röda med guldtryck... 1: 50 del eller direkt från Iduns expedition,
Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50 om rekvisition och likvid i postansöning
Iduns Hjälpreda, röda eller gröna... 0: 50 insändes.

PRINCESSAN MARIA I ÖSTERÅKERSDRÄKT.

bruk och därigenom äfven motarbete deras nästan uteslutande användning som — jag hade så när sagt — maskeraddräkter, hvartill de äro alldeles för goda, se där den första punkt Nationaldräktsföreningen satt på sitt program. Så småningom har behovet af en för alla de delar af landet, som sakna egen dräkt, antaglig sådan växt fram, och så var man inne på komponerandet af den s. k. allmänna svenska nationaldräkten, för hvilken närmare skall redogöras i ett par följande uppsatser.

Nå, att en reformering af kvinnodräkten är behöflig, det kan man nog få många att gå med på, men hvarför just i ofvan antydda riktning?

Hvarför ej hellre föreslå, att den individuella smaken må få rådrum i stället för att underordna sig det må vara utländska eller inhemska maktord på dräktmodets område? Jo, för dem, som ha fantasi och smak nog för att komponera sina dräkter utan några förebilder, vore jag den sista att vilja dekretera några lagar på ifrågavarande område, men de äro nu jämförelsevis få, och för alla de öfriga är det en stor lättnad att ha modeller att tillgå, och det är till dem, jag vänder mig i dessa rader. Orsaken, hvarför jag gifvet ger företräde åt allmogedräkten som förebild, är ej något utslag af en i våra dagar ganska utbredd vurm för saker i "allmogestil", utan en genom flerårigt pröfvande af reformens bärighet vunnen insikt om dess många goda sidor. För det första är det enligt min åsikt estetiskt omöjligt att med någon annan dräkt kombinera en *tillräckligt* kort kjol (slutande *minst* 10 cm. från marken), då en dylik återigen väl öfverensstämmer med allmogedräkstens öfriga detaljer, och en dylik kjol *måste* genomföras i en *praktisk* och *hygienisk* dräkt. För det andra är den hvita öfverdelen eller skjortan, som hör till snart sagt hvarje svensk nationaldräkt, *bra* mycket mer proper än våra moderna klädningslif, där fodret kommer i omedelbar beröring med hals och armar, ity att denna öfverdel ofta måste bytas om (då ju det hvita riktigt "skriker efter såpa och vatten, när det blir smutsigt", för att citera Elsa Törne). För öfrigt behöfva vi allmogedräkstens starka färger: de ha på vårt sinne en upplifvande inverkan, som i regel alltför mycket underskattas, och "de äro nödvändiga såsom motsättningar till den djupgröna furuskogen och den kallhvita snön", som Carl Larsson säger i "Ett hem". Denne konstnär har för öfrigt praktiskt omsatt denna åsikt genom att i den socken, Sundborn, där han har sitt sommarhem, söka återupplifva bruket af dess bortlagda folkdräkt, och han och hans fru ha därvid själfva modifierat densamma till mera tidsenlighet. En afbildning af denna dräkt återfinnes här bredvid.

För öfrigt är han ej den ende af våra framstående konstnärer, som ägnat denna sak sitt intresse. Namn sådana som Gustaf Ankar-

crona och Anders Zorn skola alltid bli nämnda på tal om, hvad som i vår tid gjorts för att undan glömska och förintelse rädda svensk dräkt och svensk hemslojd i allmänhet. Och det kan väl ej heller förnekas, att det för fosterlandsvännen, den som inte bara vid högtidliga tillfällen talar vackra ord om sitt land, utan som *verkligen* håller gamla Sverige kärt, ligger något för sinnet värmande i att hålla fast vid ett svenskt dräktbruk, som omöjliggör ett skattande åt den utländska lyxtillförseln.

Det är ju, som förut antydts, klart, att många af dessa gamla bortlagda allmogedräkter vid ett återupptagande i dagligt bruk måste något modifieras för att bli möjliga att bära för oss "kulturänniskor". Så t. ex. vilja vi ha något lättare material än som bestås i våra gamla folkdräkter, och det är svårt att åstadkomma. Vidare är det naturligt, att hufvudbonaden *inomhus* bortfaller. Äfven detaljer kunna i en eller annan dräkt tarfva ändring, men viktigt är, att denna modifiering ej sker godtyckligt och efter hvars och ens hufvud, utan att konstnärliga, pietetsfulla händer få verkställa densamma, så att dräkstens karakter ej lider däraf. För öfrigt är det ju klart, eftersom harmoni är det, som alltid och i allt bör eftersträfvast, att en reformering af vår kvinnodräkt i här antydd riktning ej bör försökas af andra än dem, som finna sig tillrätta i ett enkelt och sundt lefnadssätt. Att den absolut inte vädjar till dem, hvilkas lifsintresse (eller något ditåt) kläderna är, det behöfver ju ej sägas, utan i stället till dem, hvilka äro hjärtligt leda vid den ständiga klädfrågan och som verkligen känna med sig, att de ej behöfva ständig omväxling i sin toalet för att vara tillfreds, och vidare till dem, som reformen skulle erbjuda en välbehöflig ekonomisk lättnad.

Att för öfrigt genomförandet af reformen med afseende på "hvad folk skall säga" är ofantligt mycket lättare nu (och detta i all synnerhet hvad sommardräkten beträffar) än bara för ett tiotal år sedan, är tydligt, då ju faktiskt allmogedräkter under tiden kommit mer och mer i bruk hos icke-allmoge, och om man ock allt fortfarande här och där hugnas med undrande blickar, så sätter man sig naturligtvis däröfver, när man vet, att man verkar för en fosterländsk sak, ty som sådan måste man anse motarbetandet af denna vanvettiga lyx, som alltmer breder ut sig och genomtränger alla samhällslager. Nej, ärade läsarinna, du behöfver ej alls

FLICKA I SUNDBORNDRÄKT.

blygas öfver, att du har mod bryta med det konventionella, då denna brytning är enligt ditt samvetes kraf; du behöfver ej tro, att du i din svenska dräkt, buren på ett värdigt sätt, gör skäl för benämningen "ett spektakel på gatan", äfven om kortsynta människor skulle slänga ett sådant glåpord till dig. Nej. Och du får ej heller tro, att du med din svenska dräkt stör andakten i Herrens gårdar, om ock du hörde en dylik åsikt förkunnas! Kom ihåg, det är ej *dräkten*, som härvidlag faller utslaget,

utan ditt *uppträdande* för öfrigt, och om dräkten tvingar oss till ett noggrannare aktgifvande på oss själfva, är ju intet annat än godt därmed vunnet!

I ett par följande uppsatser komma den s. k. allmänna svenska nationaldräkstens olika former att beskrivas, och göres början med hvardagsdräkten.

MÄRTA JÖRGENSEN.

Idun och Utställningen.

EMEDAN KONSTINDUSTRIEN och hemmet höra så nära samman som de göra, är det helt naturligt att hemmet gör anspråk på att betrakta sommarens utställning som i eminent grad sin egen. Ty hvad skulle konstindustrien bli utan hemmen och hemmen utan konstindustrien? Men däraf följer lika naturligt, att Idun såsom hemmets tidning i särskild grad önskar följa densamma och ge en så fyllig skildring af den som möjligt. För att ge denna skildring en njutbarare form, än hvad torrt faktiska beskrifningar kunna erbjuda, ha vi tillförsäkrat oss publikationsrätt till de bref, som en ung kvinnlig studerande enligt en nyligen fattad allvarlig föresats kommer att skriva till en vän i sin hemtrakt under sitt mycket samvetsgranna studium af utställningen och de yrken, som där äro representerade, och det blir i hennes

"Ströftåg på utställningen"

våra läsare alltså inbjudas att deltaga för att se den med ett fraicht och oförskräckt lekmanuöga. Som hjälp vid en förberedande orientering tro vi, att den ytterst lyckade fågelperspektiviska bilden af artisten D. Ljungdahl öfver hela utställningsområdet med alla dess detaljer i dagens Idun skall vara af stor nytta. Både den, som tilläfväntas icke ämnar personligen besöka utställningen, och den, som har upptagit ett utställningsbesök bland sina sommarplaner, böra kunna få behållning af att studera densamma.

För de senares räkning vilja vi ännu en gång erinra om, att Idun i den stora utställningshallen har ordnat en liten inbjudande och fridfull vrå, afsedd som hvilo-plats, läs- och skriferum, som står öppen för alla våra vänner.

"Syster Gertrud."

GERTRUD KYLANDER.

DEN UNGA kvinnan i den välkända sjuksköterskeuniformen här bredvid är syster Gertrud Kylander, som för några dagar sedan helt hastigt blef ryckt från sitt kall af döden midt under arbetet. Hon var endast 25 år vid sin bortgång, men hade redan i fem år med intresse och kärlek gifvit sina krafter åt sjukvårdsarbetet, då hennes bana så plötsligt blef bruten. Bördig från Vadstena, där hennes far är borgmästare, började hon vid 20 år som elev vid Vadstena lasarett, kom därifrån till Sabbatsberg och

tjänstgjorde sedan vid lasarett och i privatvård. Det var under en elevkurs på Epidemijukhuset i Stockholm hon insjuknade i skarlakansfeber, och efter två dagar kom budet om hennes död och syster Gertrud fick föras hem till sitt sommarlof i Vadstena kyrkogård. Det hvilat alltid ett skimmer kring den som fallit på sin post, "dött närmast fanan". Men då soldaten därtill är så ung och hängifven sitt arbete och så afhållen som syster Gertrud var enligt vittnesbörd af dem, som stodo henne nära i arbetet, då dröjer där, så länge hennes minne bevaras, en gloria kring hennes namn.

Begär alltid

KOCKUMS

Granit-emaljerade

KOKKÄRL

Giftröra och syrefasta.
Prisbilliga.

Fås på begäran öfverallt i hela världen.

KALMAR ÅNGKVARNS A.-B:s

Hafregryn & Sundhetsmjöl

SVEA

Prisbelönda med högsta utmärkelser.

tillverkade af utsökt råvara på tidsenligaste sätt, äro nutidens förnämsta.

Finnes hos hvarje välorterad specerihandlare i riket.

UR BARNENS VÄRLD

DEN NÄPNE PYSEN, som finnes afbildad här bredvid, heter Ernst Leonard Ekman, och har i rappet hunnit den respektabla åldern af fem år. Men egentliga skälet hvarför vi tro att den unge gentlemannens person kunde intressera vår

FRÅN IDUNS PRISTÄFLING

publik ligger däri, att han är identisk med "Lillebubben", "Nissenasse" och "Pluttematte", hvilkas lefnadskrönika återfinnes bland de barnskildringar Idun började i sitt Barnens-Dag-nummer och ännu någon tid kommer att fortsätta.

Pluttematte.

PLUTTEMATTE var huse-sets främste skämtare.

Han hade icke fyllt två och ett halft år, då han kröp upp till sin mamma, klappade henne på hakan och sa:

— De va hak(k)lapp!

Då tänkte hans pappa:

— Käre son, Macedonien är dig för litet.

Ännu så länge lefde han emellertid i sina föräldrars rike och var tills vidare underkastad de där härskande lagarne. Dessa hade bl. a. en paragraf, som i något sväfvande form bjöd, att en son i allmänhet icke bör öfva kroppsligt våld på sin pappa och mamma. D. v. s. där fanns äfven e. t. bud af innehåll, att en så snäll och lydlig gosse som Pluttematte bör icke få stryk af sina föräldrar. Och dessa båda paragrafer stå, såsom hvarje jurist ögonblickligen finner, i direkt strid mot hvarandra.

Nu förhöll det sig så, att Pluttematte var en liflig och snabbtänkt natur, som ock senterade principen att rätt är rätt, medan pappa och mamma äro på sin höjd pappa och mamma. En tillrättavisnings beledsagande af en liten svidande — äfven i utdelarens hjärta svidande — fingerknäpp på kinden gjorde honom helt enkelt häpen. Hur kunde något sådant hända pappa och mamma? Men hans tanke vandrade logikens jämna väg, och som ett välartadt barn hade han sina föräldrar som högsta förebild.

Därtill kom, att han också hade så pass öfverskott af fysisk styrka, att han behöfde en liten säkerhetsventil.

Och så begaf det sig, att när han en gång satt på golfvet och byggde ett långt långt tåg och mamma böjde sig ned för att kyssa honom, så gaf han sin mamma utan vidare en bastant örfil.

Det tyckte Pluttematte var duktigt gjordt. Och det tyckte mamma också. Men hänsynen till framtiden och plikten mot samhället gjorde sig äfven gällande. Och kvinnans intuition visavi Pluttemattes handkraft resulterade i att den senares örfil ögonblickligen blef besvarad med en mycket moderlig, men därför icke mindre bastant dito.

Detta oväntade resultat hade en moraliskt förkrossande verkan. Pluttematte satte sig på sin pall, körde ut läpparne i en om grubbel och missmod vittnande strut, anlade tunga moln öfver pannan och försjönk i synnerligen djupa psykologiska undersökningar. Mamma å sin sida fick tårar i ögonen och beklagade i sitt hjärta lifvets hårda lag, som tvingat henne att i hastigt mod begå denna våldshandling.

Och där sutto de två sörjande midt emot hvarandra, vecka och försonliga.

Då, när tiden var mogen för försoning, kände Pluttematte sig manad att taga initiativet; han slog upp sitt öga, tittade skälmskt forskande

parna något inställsamt och frågade med någon övisshet i tonen:

— Ä' vi snälla nu?

ERNST EKMAN.

Utan fäste.

LILLE JOHN var ett vackert barn med uttrycksfulla, fundersamma ögon. Förr hade de ögonen strålat af den glädje, som hör barnen till, men numera bodde där ständigt längtan och sorg. Men han grät aldrig högljudt och bullersamt, som små barn pläga, när de komma springande till mor för att tömma ut sin sorg, ty han hade ingen mor att springa till, — — han satt merendels tyst och kved för sig själf och försökte att gömma sin smärta införd de främmande människor, som hälsovårdsnämnden hade utsett att ta' vård om lille John.

Ack, förr hade allt varit så annorlunda!

Lille John kunde minnas och se det, när han ville, och oftast tänkte han på det, — — på det lilla ljusgröna huset med de hvita fönsterbågarne i ena utkanten af staden, där mor och far och han haft det så bra med hvarandra.

På far tänkte han ju inte så mycket, ty far hade varit maskinist på en stor båt och sällan hemma, men mor var det, som det var svårast att lefva förutan. De två hade haft så mycket gemensamt och förstätt hvarandra så bra.

Men sorgen kom och ref sönder bandet. Det började med att far drunknade under en svår vinterstorm, och efter den dagen begynte ett hårdt och sträfsamt lif för mor, som nu själf måste förtjäna brödet.

Så långa dar det blef för John, när mor var borta på fabriken och arbetade — men så visste han ju, att när det led till kväll, kom alltid mor, och hvarje natt sof han tryggt på hennes arm. Och så hade de alltid hela söndagen tillsammans med hvarandra. Då gingo de merendels ut åt landet till, ty mor tyckte så mycket om blommor och fåglar och allt det fina, som inte finns i städerna, och ute på någon mossig sten i den stora djupa furuskogen, som låg i stadens närhet, brukade de sitta långa stunder, när det led till våren, och orda om ljusa tider, som skulle komma. Det var så mycket, som John skulle göra, när han blef stor — — allting skulle han då hjälpa mor med. — — Och mor log och trodde på framtiden, som man tror, när man har ett litet rent och oskyldigt barn i sina armar.

Men den våren John fyllde 7 år, fick mor så ondt i bröstet. Hon hade nog gått med det länge, och det var nog så, att hon inte tålde fabriksarbetet, men hon trodde ändå inte att det var något farligt, och hon måste ju arbeta.

Men en dag kom, då det inte gick längre; hon föll tillbaka i sängen, när hon skulle resa sig om morgonen, och lille John, som vaknat vid moderns rörelse, såg att det kom röd blod ur mors mun både på linnet och lakanen — ja, det kom äfven på hans egen skjorta.

— — Längre fram på dagen kom en grannhustru in, som bodde midt emot, för att höra, om det inte stod rätt till efter som hon sett, att mor inte gått till fabriken. Då hon fick se, hur det var fatt, skaffade hon dit doktorn, som vidtog sina åtgärder och underrättade hälsovårdsnämnden, och endast några dagar därefter kom den svåra dagen — skilsmässan från mor —

Stackars John! Mor var hans stora dyra, enda egendom i lifvet, och nu togs den ifrån honom.

De gamla människorna, som voro stora och fruktansvärdt starka, och som han kände sig så liten och hjälplös gent emot, togo ett fast, orubbligt tag om den lilla barnhanden och ledde honom bort från allt, där de små hjärtrötterna spirat upp och haft bo och fäste. Och de gamla förståndiga sade, att mor var illa sjuk och måste föras till ett sjukhem för att få vård och att John kunde inte få följa med, ty det får aldrig barn, och nu måste han vara lydig och snäll, så kanske mor blef frisk igen.

Och de små barnafötterna sprungo för att hinna med de storas långa steg ut i den vida, hårda världen. — —

När några dagar gått om, skref John till mor. Han hade fått skriva litet under den sista vintern för mor om söndagskvällarne och han kunde nästan läsa rent. Han hade haft lätt för sig, och det hela hade gått mera som en lek.

Nu blef det honom en tröst, att han kunde skriva och visa mor, att han inte glömt bort, hvad hon lärt honom.

Det blef ju inga långa bref eller några svåra ord, det kunde ju heller inte få rum så mycket på de små papperslappar, som John kom i besittning af, ty bokstäfverna voro mycket stora och hvarje ord tog ju sin plats. Det blef mest: "Kära mor, John är snäll, när blir mor frisk — kära mor kom till John snart!"

John bar de små brefven själf till en breflåda, som bara var några hus ifrån, där han nu bodde, och dit han många gånger sett att stora människor gingo och stoppade ned bref. Och utanskriften var så tydligt skriven, som han någonsin kunde. "Till mor" stod det med stora bokstäfver, mycket större än i själfva brefvet.

Han skref två bref och så ett tredje, och sedan gick han i stor längtan och trodde så säkert, att mor skulle svara honom och säga, när hon kom, ty mor kunde ju inte ha glömt honom, det var det enda han var riktigt säker på.

Och så gick han där och längtade och väntade ibland de stora främmande människorna, som visserligen gafvo honom både kläder och mat, men förresten inte förstodo allt det, som ett litet människohjärta kräfver — — ensam gick han där och längtade och begrep alls inte, hvarför mor aldrig skref, ty han kunde ju inte ana, den lille parfveln, att de voro så dumma på postkontoret, så de inte ens visste, hvem mor var, och ändå mindre kunde han veta, att när det tredje brefvet skrefs, var mors kulle redan gräfd, och det hjärta, som hängde samman med hans, hade upphört att klappa.

INGWALD WENNERBERG.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till **Expeditionen af Idun, Stockholm**, erhålles inom Sverige **portofritt**:

Idun 1892 ..... 2: —
 Idun 1893 (nr 1 felas) ..... 2: —
 Idun 1895 (utan julnummer) ..... 2: —
 Idun 1902 (med julnumret) ..... 4: —
 Idun 1903 (med julnumret) 4: 50
 Idun 1904 (med julnumret) ..... 5: —
 Idun 1905 (med julnumret, nr 28 felas) ..... 5: —

Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas) 5: 50
 Idun 1907 (med julnumret) ..... 6: —
 Iduns julnummer 1894 ..... 0: 20
 Iduns julnummer 1898 ..... 0: 20
 Iduns julnummer 1905 ..... 0: 50
 Barngarderoben 1905, komplett ..... 2: —
 Barngarderoben 1908, nr 4 o. 5 felas ..... 2: —

LÄS!

Gyngebarna.

Den ene stod uppe på vedbacken, brunögd och med en ljus lugg under vinterhufvan, den andre och mindre lutade sig mot den halföppna lagårdsdörren med händerna under det blå tyg-förskinnat. — Aprilsolen sken öfver gården på den röda stugan, den nytimrade lagården och på vedbackens stickor och vedtrafvar. Rundt om bredde sig ett småländskt landskap i vårvinter. Skogen skyddade som en mur på trenne håll, och i skuggan vid granarnas fötter hade den sista snön krupit ihop, rädd för solen. Men mot fjärde sidan, där marken sluttade i en lång backe ned mot marderna kring den tröga ån, var all snön borta, för där kom solen åt. — Det var Gyngegårdens lofvande söner, som befolkade den tysta backen. På min väg utigenom markerna en söndagsförmiddag såg jag dem där.

När Axel Gottfrid, han uppe på backen, fick syn på främmandt folk, sprang han ned till "Ensten" vid lagårn. Där stodo de båda och tittade på mig, skyddade af lagårdsdörren. När jag kom närmare, lyfte Axel Gottfrid ståtligt på mössan, Ensten bara tog truligt åt sin. — "Får en gå in och titta i lagårn?" frågade jag. — Axel Gottfrid slog upp dörren på vid gavel, med en min af stolt äganderätt.

I fähuset gick far i kängor och galoscher, efter det var söndag, och gjorde fint hos kritren. Gerda, lillsyster, en femårs tösunge, st på mjölkpallen och åskådade med djupt intresse fars görande. Bröderna satte sig på gröpelådan bredvid tösen. — Brunhyllta, rödkindade och söndagsfina sutto de där. Ett präktigt klöfverblad af glada barn, smålandsbarn, skogsbofolk! — Söndagsstämningen gjorde dem stillsamma.

Så kommo vi i språk. Efter att nöjaktigt satt mig in i ålders- och skolförhållanden, om hvilka senare de två yngste sväfvade i en lycklig okunnighet, öfvergingo de till gladare och aktuellare intressen. "Ensten" gick fram till kalkkätten. "Stutakalfven ä min," sa han och såg på mig. "Och Rosendocka, den här bruna breve ä mi," ifyllde Axel Gottfrid. Stutakalfven ställde sig med frambenen på det upp och nedvända ämbaret och nosade "Ensten" i ansiktet och slickade med sin långa tunga. "Han ger dej en puss, sir du la," uttydde Axel Gottfrid. De skrattade alla tre, och i Gerdas kinder blef det djupa gropar. — "Gerda har allt sitt kritter, hon med," sa far. "Hvar har du di, Gerda?" — Gerda klef opp i bäset till den sista i raden af kossorna, en brun- och vitbrokig kvigko. "Det ä Litafin, de' ä mi," presenterade hon, vänd till mig. "Tock på dej!" lät hon och ledsagade befallningen med en puff af sin lilla näfve på kossans rufsiga mage. "Hon ä inte rädder, inte," mente far. "Ånej, det kunde en inte skylla dem för, någon. — Hvad ögonen deras lyste! Pojkarnas bruna och tösungens blåa, och så klara. De voro idel intresse och glädje, riktigt i sitt esse, Gyngebarna. —

Gerda var liksom lite partisk, fick jag veta af far. Hon gynnade Litafin på ett betänkligt sätt framför alla andra kritter. Hon hade för sed att stjäla sig in ensam i lagårn och måna för Litafin ensam af gröpe och hö. "Och då bölar de andra kossara, så att di bölar så..." ifyllde stora bror. Gerdas ögon gick från far till mig och så till bror och omigen till far, men hon sade inte något för att frita sig.

Så var far i ordning med sitt och ville gå. "Vi ska säja adjö åt lammunga först!" "Di har hvar sin," berättade far och log med hela ansiktet — sina bruna, glada ögon hade pojkarna ärft af far, det kunde en se. "Men di

Alfred B. Nilson foto.

Riksskyttetäflingarnas hjälte.

FÖRSTE PRISTAGARE under de stora riksskyttetäflingarna i Helsingborg under pingsthelgen blef en ung stockholmare Ojar Kalen, som under täflingen i fältskjutning sköt 30 träff på en tidrymd af 2 min. 15 sek. Härigenom eröfrade han H. K. H. Kronprinsens hederspris. Vid Kronprinsparets afresa paraderade samtliga skyttarna framför stationshuset, förste pristagaren fick träda fram och kronprinsen öfverlämnade egenhändigt med några hjärtliga ord minnesgåfvan. Skyttarna jublade, starka armar grepo den unge mannen och hissade honom upprepade gånger, till glädje och gamman för de tusentals åskådarna, som trängdes på gatorna och togo del i feststämningen.

Herr Kalen tog sin studentexamen i våras och är född 1890. Sin skjutskicklighet tillskrifver han själf i första hand sin utmärkte lärares, löjtnant Schartau, förtjänst, hvars handledning han åtnjutit, och hvilken som bekant inlagt stora förtjänster om skjutskicklighetens höjande bland Stockholms skolungdom.

har svårt att hålla reda på hvar sina, efter di är så lika, flickas ä allti den, som står närmast till. "För jag ä liten," ifyllde hon. "Hon menar," utlade far, "att det är inga rå' med att säja emot na, för hon ä för liten att ta reson."

Utanför lagårn togo vi farväl. Jag såg dem gå och hålla far i handen, de två minste; Axel Gottfrid gick före med luggen aftecknande sig mot skyn, uppnosig och pigg som pojken själf. "Liten slarf," tänkte jag, "född i skog och mark, har annat arf än den, som föds vid en gata."

G. THOMÆUS.

Efter bokstafven.

MIN OLLE har ofta framkallat mitt löje fast han just ej gladt mig synnerligt.

Han är den värste bokstafsträl: skrifver ordet, som det låter, och fattar meningen alldeles som det står skrifvet. Ännu har jag ej kunnat lära honom skrifva "också" annat än på det mest ljudenliga sättet "åxå". Han har nystafningen i blodet.

Men hvad jag ville berätta var, huru han glädde mig häromdagen med sin kunskap i svensk historia.

Det var om Karl XI. Olle hade läst Odhner. Där står, att kung Karl kunde förgå sig "i hettan" t. o. m. mot sina närmaste, och att

han inte alltid uppförde sig som han borde mot sin ädla gemål.

"Nå, Olle," frågade jag, hurudan var Karl XI mot sin gemål?"

Lugnt svarade Olle: "Han slog na', när de va' varmt."

ERIK W.

Muffen.

DETTA ÄR historien om madame Ristori, en muff och en sexårig ung man. Den tilldrog sig i en af våra landsortsstäder en vinter för icke länge sedan, när den stora skådespelerskan befann sig på sin sista svenska turné.

Muffen utgör icke det väsentliga i historien, men har likväl sin gifna plats däri såsom "Rosinen i Pölsen". Den tillhörde mamman till ofvannämnde unge man och var af finaste pälsverk — en skänk af en bekant i Ryssland. Och som mamman ofta hade för vana glömma den under sina uppköp än i den ena butiken än i den andra, fick den unge mannen i uppdrag, när han ledsagade henne, att göra påminnelser om den dyrbara gåfvan. Med stolthet åtog han sig värfvet, lefde endast för nuffen, bedömde moderns dambekanta efter de muffar, de buro, negligerade fullständigt den sidenklädda dockan Kunigunda och andra trogna lekkamrater.

Kom så Ristori till staden. Den unge mannen och hans mamma sutto i en loge på första raden af en fullsatt teater och sågo henne i drottning Elisabeths skepnad fara fram som en mordängel bland hofmän och andra undersåtar — ritsch, ratsch, knipsa ett hufvud här, sing, sing, sätta ett annat i gapstocken där. Hvem undrar på, att alla skälde och att en susing gick från golf till tak vid åsynen af denna "maiden queen", spelad med hela summan af lidelse och glöd hos en italienska.

Den unge mannen såg på med undran och beundran. När kulmen af härjning och förödelse nåddes i slutakten, var han idel öga och tacksamhet. Triumferande stod Elisabeth kvar, färdig att öfvergifva den plats, där hon spridd färor af alla slag. Men just som åskådarna söket lösrycka sig ur sin spänning och samla sig till en applådsalfva, just när allt var lagdt tillrätta för Ristoris apoteos, trängde en gäll och klar barnröst, full af ifver genom salongen: — *Men frun då! Hvar har frun sin muff!*

Det blef en tablå, sådan skådespelsskrifvaren icke tänkt sig den, men som ingalunda utgjorde sämsta delen af stycket. Ristori hade vändt sig om, förvånad och häpen öfver detta utrop på ett främmande tungomål, som klang så ungt och starkt som en trumpet. När hon såg den ropande, förvandlades plötsligt hennes stela min och de hårda, kalla ögon, som hörde till pjäsen för aftonen. Den konstlade fördämningen öppnade sig för hennes hjärtas rika känslor, hennes ögon tindrade och de vackra armarna böjde sig för att kasta en rikedom af slängkyssar ut öfver rampen.

Publiken var utom sig af förtjusning, och när Ristori sedermera fick en förklaring på historien, ändrade hon skrattande sin resplan och gaf en ny föreställning.

Vid den kom dock icke den unge mannen med. Han fann det i hög grad orättvist. Men hvad ville han göra — redan då lekte man så där grymt med de förtjänstfulla egenskaperna och de varma känslorna hos en Hjalte från De Blåa Bergen.

ALBERT HALL.

(Fortsättes.)

Landets främsta

litterära och konstnärliga illustrerade familjetidning bör ej saknas i något hem. Pristäflingar hvarje vecka. Helt år 6:50, halft år 3:25, lösnummer 12 öre.

IDUN

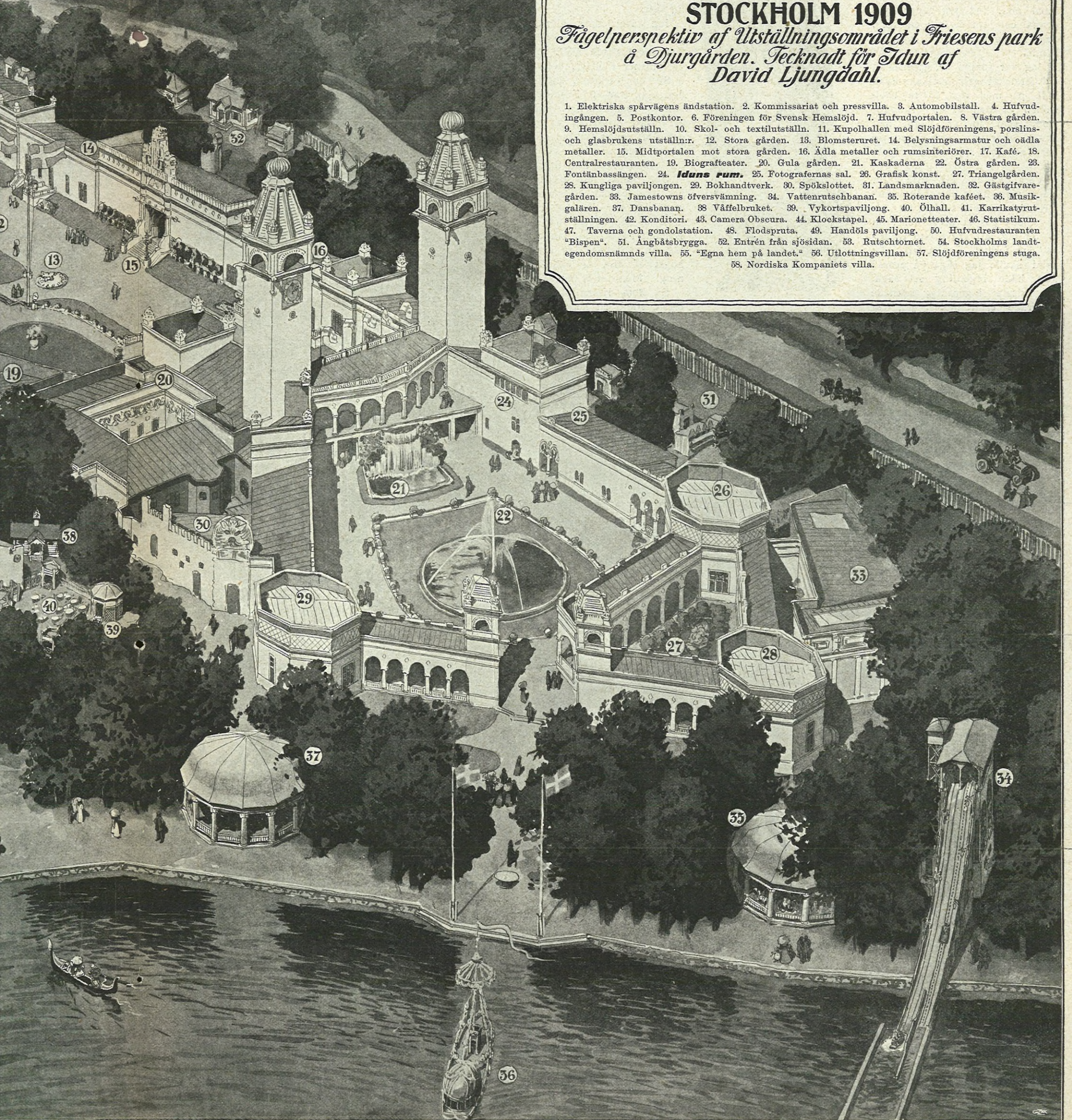

D. H. H. - 09

ALLMÄNNA SVENSKA UTSTÄLLNINGEN FÖR KONSTINDUSTRI OCH KONSTHANDTVERK STOCKHOLM 1909

*Fågelperspektiv af Utställningsområdet i Friesens park
å Djurgården. Tecknad för Idun af
David Ljungdahl.*

1. Elektriska spårvägens ändstation. 2. Kommissariat och pressvilla. 3. Automobilstall. 4. Hufvudingången. 5. Postkontor. 6. Föreningen för Svensk Hemslöjd. 7. Hufvudportalen. 8. Västra gården. 9. Hemslöjdsutställn. 10. Skol- och textiltställn. 11. Kupolhallen med Slöjdföreningens, porslins- och glasbrukens utställn.r. 12. Stora gården. 13. Blomsteruret. 14. Belysningsarmatur och oädla metaller. 15. Midtportalen mot stora gården. 16. Ädla metaller och rumsinteriörer. 17. Kafé. 18. Centralrestauranten. 19. Biografteater. 20. Gula gården. 21. Kaskaderna. 22. Östra gården. 23. Fontänbassängen. 24. **Iduns rum.** 25. Fotografernas sal. 26. Grafisk konst. 27. Triangelgården. 28. Kungliga paviljongen. 29. Bokhandverk. 30. Spökslottet. 31. Landsmarknaden. 32. Gästgivarergården. 33. Jamestowns öfversvämning. 34. Vattenrutschbanan. 35. Roterande kaféet. 36. Musikgalären. 37. Dansbanan. 38. Våffelbruket. 39. Vykortspaviljong. 40. Ölhall. 41. Karrikatyrutställningen. 42. Konditori. 43. Camera Obscura. 44. Klockstapel. 45. Marionetteater. 46. Statistikum. 47. Taverna och gondolstation. 48. Flodspruta. 49. Handöls paviljong. 50. Hufvudrestauranten "Bispen". 51. Ångbåtsbrygga. 52. Entrén från sjösidan. 53. Rutschornet. 54. Stockholms landt-egendomsnämnds villa. 55. "Egna hem på landet." 56. Utlottningsvillan. 57. Slöjdföreningens stuga. 58. Nordiska Kompaniets villa.

Mitt första författarskap.

NÄR DET blef omöjligt att bära på allt som trängdes inom mig, tog jag papper och penna och totade till en vers. Jag minns mycket väl, när det hände.

Jag var sexton år, gymnasist, led första gången erotikens kval, höll på med den första revisionen af den s. k. barndoms-tron, som ju är något helt annat, efter ett barn ingen tro har, och var sannerligen olycklig.

Vers kände jag inte till. Hade visserligen läst några fosterländska saker i skolan, men afskytt och gäspat öfver dem; nu kände jag, att jag måste tillgripa den formen, i alla fall. Ty hvad skulle jag säga på prosa? Jag hade ingenting att säga, jag visste ingenting, saknade utsofrade erfarenheter, jag var bara blod, som pulserade, och kropps, som darrade under trycket. Detta tryck ville jag ha bort, ty det pinade mig; det var kraft, som måste omsättas. Och när nu inget grofarbete fanns, som räddade mig, ja, då tillgrip jag som så många andra det gamla vanliga, versen!

Det var helvetets kval.

Jag satt i sängen, taklampan brann, mina yngre bröder sofvo i sina sängar, och natten skred mot de mystiska, dödstysta fasatimmarna, som man längre fram lär sig att bli bara alltför bekant med.

Kvart efter kvart halflåg jag och stirrade på blyertsstumpen, på den temabok, jag skulle skriva i, på lampan, på bröderna, på väggarna. Blodet sjöd och bultade i öronen, rysningar jagade genom kroppen, det värkte och sved i bröstet; plötsligt kom en gråtparoxysm som en hagelskur, och så den helande mattigheten efteråt — men papperet var lika hvitt och tomt.

Då skakade jag armarna i luften och kved: Hvad är det jag vill skriva? Hvad, hvad? Och vacklande som jag var mellan tro och otro, slöt jag ögonen och hviskade, i smyg, en bön till himlen att hjälpa mig, att ge mig bara första ordet, så skulle jag försöka reda ut resten själf, ty jag anade, att första ordet likt ett lokomotiv skulle dra de öfriga med sig.

Och då med ens kom, inte bara första ordet, men hela härligheten. Det var en underlig känsla. Hela kroppen drogs ihop som för att kasta ut någonting, som för att befria sig från någonting. En bokstaflig kramp bemäktigade sig min hjärna, det lysto ini mig som raketer — men inte tänkte jag; orden kommo ändå, Gud vet hvarifrån, och när alltsammans var färdigt, då slängde jag bok och penna, släckte lampan och var trött som efter ett strängt arbete, kände ingen längtan, ingen oro, ingen ångest, inte ens det ringaste intresse för någonting; bara sofva. Och det skrifna, det betydde mindre än något.

Det var första gången, och det kan jag inte glömma.

Jag skämdes för detta skriferi, det idkades om natten, när de andra sofvo, och det visades ej för någon.

Så småningom blef det en vana att på detta sätt utlösa mina depressions-tillstånd; jag märkte, att jag kunde kureras mig, och hvarför skulle

LUDVIG NORDSTRÖM I KOLT-ÅREN.

jag inte göra det, då jag kunde? Det bedrefs närmast som en hemlig last.

Jag läste föga; aldrig vers, det afskydde jag egendomligt nog, fast jag fuskade själf. Lite röfvarromaner i öfrigt, det var allt.

Så en vårafton, minns jag, fick jag tag i Fröding. Det kändes besynnerligt, jag erfor ett visst välbehag af rytmen, och af orden luktade det på något besynnerligt sätt; men jag orkade inte läsa mycket.

Det fanns ett stycke, som jag tyckte om, ett versstycke, men det var inte af Fröding, utan af Runeberg, och det var Bonden Pavo. Ja, jag tror, att jag än i denna dag sätter det högst af allt, af okänd anledning. Men det är nu så.

Så kom Heine, det var från första stund en huggare, ty han talade hvardagspråk lätt, vackert, påtagligt: han grät och flinade i hvartannat, det begrep jag, och jag lärde mig sidtals utantill; den enda versifikator, som stannade i minnet, alla andra ramlade ut som mjölkttänder.

Och nu skref jag mera systematiskt. När förmågan tröt, var jag olycklig vid tanken på att den kanske aldrig mer skulle återkomma; och när perioden var längre än vanligt, uppfylldes jag af förtviflan. Ty det var vällust att skriva. Människorna voro små och lustiga, och det var bara att titta på dem, så förstod man dem; hvad som var gåtfullt och invecklad i det riktiga lifvet, det upplöste sig och blef lättfattligt för fantasien.

Man det var dock ett planlöst tillyxande af vers, och jag insåg, att det var ett provisorium, inte kunde detta pågå i all tid. Men hur skulle det bli? Ja, det var frågan.

Då fick jag en dag i Uppsala fatt i »Garman & Worse» af Kielland, läste, lade från mig boken, och nu klarnade det.

Versen skulle öfverges, prosan var det enda riktiga, och jag skulle ägna mitt lif åt att beskriva den landsända, där jag var född och uppvuxen. Denna landsända och dess folk; och jag började förstå, att jag i själfva verket var rik som Krösus, ty bara jag tänkte på hemtrakten, vimlade det i hufvet af ansikten, gester, ord, skratt, utsikter, situationer. Jag blef andäktigt och lite rädd.

Det var, som om vår Herre lagt en låda framför mig, full af gubbar och hus och landskap, men alltsammans sönderdeladt i tusen bitar.

Foga ihop det här, min gubbe lilla! Jag skall titta åt dig då och då! sa han, och så gick han sin väg.

Där satt jag, ung, oefaren och fundersam. Det är följden af att skriva vers i unga år! tänkte jag och var egentligen föga glad. Nu har jag det bra ställt, och fast är jag för hela lifvet.

Det var jag, och slut hade det blifvit med ens på mitt första författarskap; och nu gäller det att se, hur jag kan lyckas foga ihop gubbarna!

LUDVIG NORDSTRÖM.

‘Som agnar för vinden.’ En berättelse från jordbäfningslandet.

För Idun af Astrid Ahnfelt.

(Forts.)

DET VAR INTE så utan, att Mariuccia kände sig en liten smula undanskjuten hos signora Giulia alltsedan Paoluccio gjort sitt inträde. Han nöjde sig nämligen icke med mindre än att få sofva på hennes arm hvarje natt. Den rätten skrek han sig till, om det visade sig vara af nöden, Men till ersättning hade Mariuccia dagligen så många uppvaktande kavallerer. Först och sist naturligtvis den trogne Mandarinen, som aldrig försummade att hvarje afton lägga en hel mandarinskörd vid sin härskarinnas fötter. Cesarius kom ofta med snäckor och stenar, och signor Nego visste berätta de tokroligaste historier, som kommo Mariuccia att för en stund glömma svedan i sitt sår. Och en dag kom en marinofficer från ett stort krigsfartyg, som nyss anländt, och han satt bredvid den lilla flickans bår en hel timmes tid och berättade om sina resor i Indien. Som ett varaktigt minne af sitt besök sände han henne senare på kvällen ett vackert indiskt armband, som tycktes skapadt för den lilla runda handled det omslöt. Ombord på samma krigsfartyg befann sig äfven en italiensk hertig af kungligt blod. Äfven han gjorde en titt in till Mariuccia.

Af Scyllaborna fick han det mest iskalla mottagande, hvilket försatte signor Nego i ett tillstånd af extas.

— Där ser man, hvilken jordmån för republik här är! utropade han gång på gång, okunnig om att orsaken helt enkelt var den, att regeringen visat sig föga verksam vid jordbäfnings-åren 1906. Minnet däraf hade ännu icke förbleknat.

Med det ihållande regnet följde stark köld, som om natten likt isande polyparmar trängde fram ur marken och omslöt de sofvande.

Det var inte lätt att under uppspända paraplyer bära Mariuccia ända bort till huset med mandarinträden, men det var nödvändigt för behandling af hennes sår. Och hur lång tiden blef henne i tältet, under det ideliga, ideliga regnandet!

Strida floder runno ned utmed tygväggarna och bildade riktiga sjöar i sanden. Det fanns icke ett tält i hela lägret, som kunde erbjuda verkligt skydd.

Också sade expeditionens medlemmar ofta till hvarandra, att de nog allesammans skulle komma att sluta på kyrkogården i den förödda staden.

Dagligen kommo ungefär ett hundratal lättare sårade till operationstältet för att få vård, och trots regnet och kölden minskades aldrig de väntande skarorna, när matutdelningen ägde rum. Arbetet med uppförande af baracker bedrefs alltjämt under högtryck. Många familjer hade kommit under tak.

När de olika skvadronerna åter möttes på kvällen, uppstodo då och då små dispyter om hvem som uträttat mest under dagens lopp, men utan undantag kvädes dessa tvistefrön redan i brodden, och frid och endräkt blefvo allenarådande. Läkarne fingo dagligen allt mer och mer arbete på sin lott, ty regn och köld i förening blef en ytterst gynnsam jordmån för lunginflammationer.

När regnet och kölden infunnit sig försvunno de båda ryssarne, ingen visste riktigt hvarthän, men det antogs, att de vandrat till Bagnara och därifrån kommit öfver på krigsfartyget, som skulle gå norrut. ‘Grefven’ förmodade,

På resor,

vid fotvandringar, vid vistelse i skog, och mark medföra alla, som lärt känna tändernas vård. Partilager hos Geijer fil. doktor P. Håkansons fabrikat Salubrin, & Co, Stockholm.

detsamma som medel mot ömma fötter, insektstyg m. fl. yttre skador och såsom

det bästa toalettmedel till hudens, hårets

IDUNS MODELLKATALOG

Ombärlig för alla sömmerskor och för alla hem. Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorettat omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

att de skulle komma att stöta tillsammans med korrespondenten.

Dagligen gingo signora Giulia och Lucilla omkring i de strandkvarter, som ännu voro beboeliga, för att utrona om där funnos människor alltför blyga, att af sig själfva begära hjälp och vård. Och deras antal var icke litet. Hur många unga flickor var det icke, som blygdes öfver att visa sig ute i några sammantrasslade trasor, och hur många gummor, som själfva laborerade med sina sår! Många klädesplagg och burkar med kondenserad mjölk, köttkonserver, skeppsskorpor, ris och makaroner vandrade öfver till dessa kvarter, och gummorna blefvo nödgade till att mottaga välbeflög läkarvård.

I närheten af kyrkan vid strandbrädden låg en liten taverna, som undgått förstörelsen. Signor Carlo hade fått reda på att där icke blott bjöds på vin utan äfven på mat och föreslog en dag signora Giulia och Lucilla, att de skulle gå dit och äta middag.

Paoluccio sof och en gammal gumma, som ibland brukade komma och tvätta upp blöjor, lofvade se efter både honom och Mariuccia.

Under uppspända paraplyer anträdde färden till tavernan, som var af enklaste slag, men bjöd på ett förträffligt vin och en rätt, som af den feststämda trion prisades såsom något lukulliskt.

Det var icke annat än ett fat med bönor, mycket dåligt anrättade, det syntes på färgen, men gästerna voro icke bortskämda. Och när det sedan sattes fram färskt lammkött, kött, som icke legat i burkar, hvad återstod då mera att önska här i världen? Jo, färskt groft bröd! Och, o under! kom icke den välfödda värdinnan med ett stort bröd, som hon nyss tagit ur ugnen. Det var i sanning en lukullisk måltid.

Senare på eftermiddagen tilltog regnet i styrka och våldsamhet. Det öste ned i strömmar, och hotande moln jagade fram öfver himlahalvvet. Det dröjde icke länge, förrän ovädret brakade löst. Blixterne kommo täta som ett ögas blinkningar, och det var icke tid att räkna till tre mellan knallarne.

Signora Giulia satt med den sofvande Paoluccio i knät, och hvarje gång en flammande blixtplystet tättet, skyddade han omedvetet sina ögon med de små knutna händerna. Mariuccia var likblek af rädsla, men hvarken grät eller jämrade. Hennes själsstyrka var vida öfver hennes ålder; den sattes ju också dagligen på de hårdaste prof.

Signor Carlo stod lutad mot tältstängan och pratade halfhögt med den gamla gumman, som förklarade, att vid dylika våldsamma oväder kommer ofta en jättebölja och sopar med sig allt, som finns på stranden: nät, människor, båtar, hela hus.

Signor Carlo stod och sög eftertänksamt på sin cigarr, till utseendet lugn, men med oro i hjärtat.

— Nej, det här duger inte! utbrast han med ens, kastade bort cigarren och försvann.

Efter en stund kom han tillbaka och förkunnade, att de alla skulle flytta in i en stor träbarack, belägen ett godt stycke upp på stranden och tjänande som förvaringsrum åt de stora mjöl-, ris-, makaroni- och köttförråd, som innan afresan skulle utdelas bland befolkningen. De skulle blott vänta tills ovädret saktat af en smula.

Efter en timmes tid drog sig ovädret norrut, men hafvet var alltjämt i det starkaste uppror. Vågorna kommo höga som berg och med hvitt skum på topparne.

Mariuccia bars skyndsamt in i baracken, där det ordnades en så god bädd som möjligt åt henne.

Utrymme fattades icke i den stora träbyggnaden, och skyddade gjorde den för regnet. Många skulle under natten komma att få sin tillflykt på de uppstaplade mjölsäckarne, ty det var icke rådligt för någon att bli kvar i tälten, och många skulle söka sig härbärge uppe i staden; om icke bättre erbjöd sig, så fick väl ett orangeträd ersätta annat tak öfver hufvudet. Nöden har ingen lag.

Sent på kvällen återvände en skvadron, som under tre dygn uppehållit sig i Aspromonte. Där hade omväxlande snöat och regnat. Befolkningen var utan mat och utan kläder. Många sårade voro där att vårda och många grafvar att gräfva.

Cesarino, som varit med om den mödosamma expeditionen, fick sig anvisadt ett hörn i baracken, men hur trött han än var ville han nödvändigt hjälpa signora Giulia att förfärdiga en vagg till Paoluccio. Pojken skulle inte få ha pretention på att hvarje natt ligga på hennes arm, förklarade han i en ton, som icke tillät några motsägelser. Alltså valde han ut en stadig trälåda och gjorde fast den med ett par långa rep vid en af tvärbjälkarne i taket. Icke fattades heller en nedhängande segelgarnsände, så att signora Giulia skulle kunna ligga och vagg den lille, utan att själf behöfva röra sig. Cesarino öfersåg själf, hur den sofvande Paoluccio bäddades ned i filter i den improviserade vaggan och förklarade därefter helt belåten, att nu kunde han själf tänka på hvila. Och han hade icke väl sträckt ut sig på ett par mjölsäckar, förrän han sof som ett godt barn.

Därför fick han heller aldrig en aning om att listen med vaggan icke utföll så riktigt väl, ty klockan hade icke hunnit bli mer än elfva, då Paoluccio vaknade och behagade ge sitt missnöje med anordningen tillkänna på ett ganska högljudt sätt. Vaggandet blott ökade missnöjet, och så fick signora Giulia ta honom på armen som vanligt, och som vanligt verkade detta som ett det starkaste sömnmedel. Men själf sof hon icke mycket. Bakom hennes hufvudgård reste sig uppstaplade låror med köttkonserver, och hvarje jordskakning under nattens lopp kom henne att frukta att få allsammans öfver både sig själf och Paoluccio.

När Cesarino slutligen vaknade på morgonen och kom från sitt hörn, mjölig som en bagargesäll, var han icke litet stolt öfver sin goda idé med vaggan. Han ville rent af taga patent på den. Hafvet hade visat sig vara mindre rofgirigt än hvad den hotfulla uppsynen antyde aftonen förut. Tälten stodo fortfarande på sina platser, och det flyttades åter in i dem. Dock stannade trion med Mariuccia och Paoluccio kvar i baracken, då regnet alltjämt öste ned i strida strömmar.

Följande afton blef stor glädje i lägret. En gäll lokomotivhvisling, åtföljd af ett tungt pustande, lät plötsligt höra sig. Järnvägs-kommunikationerna började åter fungera, kontakten med den öfriga världen skulle återknytas efter tolf dygns fullständig isolering.

Alla började att med hög röst deklamera några rader ur Carduccis *Hymn till Satan*:

“Un bello e orribile mostro
Si sferra.
Corre le oceani, corre la terra
Corrusco e fumido Come i vulcani,
Sorgola i monti e divora i piani.”

En engelska, residerande i San Remo, hade en dag anländt till Scylla i sällskap med en tysk läkare. Hon kom för att utdela penningmedel, hopsamlade inom blomsterstadens engelska koloni, och medföljde en morgon expeditionen, som skulle aftaga till San Roberto, en ort belägen i närheten af Aspromonte. Dit skicka-

des också don Beppino, då professorn inte visste sig någon annan råd för att få honom att gå ur vägen.

En kväll, det var två dagar efter det våldsamma ovädret, höjdes plötsligt starka lefverop, åtföljda af handklappningar, i närheten af den stora träbaracken, och ögonblicket därpå visade sig signor Guido, Nego, Mandarinen, Cesarino och ännu flere i dörröppningen, förande don Beppino och den engelska missen med sig i triumf. Don Beppino var inte mer att känna igen. På hufvudet hade han en hvit sportmössa, prästrocken var aflagd, och han uppträdde i knäbyxor. Och hvilken liflighet han utvecklade och hur han figurerade för den engelska missen, som var minst tre gånger så lång som han och bar glasögon med guldbågar och sportkängor af ofantliga dimensioner. De båda hade ensamma återvänt den långa vägen öfver bergen.

Det var ett skrattande och ett pratande. I detsamma stod professorn midt i kretsen.

— Hvem har gifvit er order om att så här sent på kvällen gå den långa farliga vägen ensam med lille don Beppino? frågade han missen med ett uttryck af starkt missnöje i både blick och stämma.

— Don Beppino komma och säga vi skola gå. Jag tro honom befalld, svarade denna på bruten italienska och med ängslan och häpnad målade i sina drag.

Don Beppino försökte göra sig ännu mindre än han var, men kunde dock icke göra sig osynlig, och han fick sig en läxa, som nog förtog honom lusten att vidare uppträda i hvit sportmössa och knäbyxor eller att hädanefter slå sig ut för engelska misser.

Professorn aftogade med ett ovädersmoln öfver pannan.

Det blef dödyst inne i baracken en stund, men så vände sig signor Guido och Nego mot missen och frågade, om de finge stå till tjänst med att höra efter i tavernan, ifall hon där kunde få ett rum öfver natten.

— Nej, jag vara här hos signoran! Och missen brast i gråt, så att hennes glasögon immade sig och hon måste ta dem af och torka dem. Trots sin längd och sina stora pjäxor såg hon ut som en liten skolflicka, som blifvit ställd i skamvrån, och uppväckte det allra lifligaste deltagande hos både signora Giulia och Lucilla.

(Forts. och slut i nästa nr.)

Iduns kvinnostipendium.

Förslag till kandidater för nästa år.

VID IDUNS kvinnliga akademis senaste årssammankomst beslöts att genom Idun rikta en vädjan till allmänheten att hädanefter biträda akademien vid föresläendet af pristagare. Vi uppmana därför våra läsare att benäget inkomma med motiverade förslag till pristagare för nästa år, framhållande någon svensk kvinna som kan anses berättigad till årsstipendiet, 1,000 kronor, “för belönande eller främjande af någon förtjänstfull kvinnlig gärning.”

Förslagen, som torde adresseras till akademiens sekreterare, med. dr. *Karolina Widerström, Gamla Kungsholmsbyogatan 19 Stockholm*, böra insändas ju förr dess hellre och senast före utgången af oktober månad.

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Heder figur

fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjölsmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset 4/2 då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portoafritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af lifvid insändes till
Mästereamueliegatan 43, Stockholm

Iduns Mönsterafd.

Ur
veckans

AKADEMIELE-
VERNAS sed-
vanliga vårutställning
öppnades pingstafton
och företer åtskilligt,
som inger löften och
förhoppningar, visar
allvarlig sträfvän
mot konstens alltid
svåråtkomliga mål.

Den duk, hvilken
i särskild grad fängs-
lar intresset, har
denna gång till upp-
hofsman en ung konst-
när Ivar Kamke —
för öfrigt sedan länge
borta från de akade-
miska lärosalarne,
ehuru han nu delta-
ger i utställningen.

Hr Kamke är stock-
holmare till börden,
född 1882. Efter af-
slutade skolstudier
gick han först in vid
Tekniska skolan, in-
trädde år 1901 vid
konstakademien, där
han erhöi hertiglga

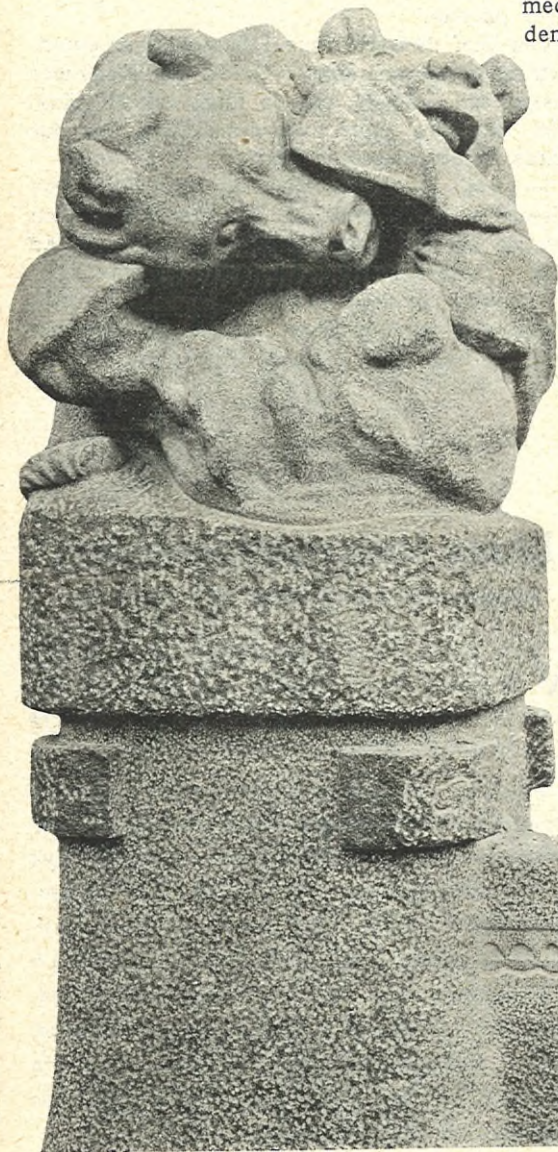

FISKARHAMNEN I VOLENDAM. OLJEMÅLNING AF IVAR KAMKE.

konst-
krönika.

dam vid Zuidersee,
och det är från denna
plats hans nu utställ-
da och här reprodu-
cerade tafla härleder
sig. Det ypperligt
fångade motivet åter-
ger hamnen just som
fiskarflottan inkom-
mit och fiskarena bära
sina fullastade korgar
till den dagliga
auktionen.

Så tunnsådda som
de figurala målning-
arna äro i vår mo-
derna konst, torde en
artist med hr K:s
talang och läggning
ha ett stort och tack-
samt fält, att bruka.
Hans förmåga att
återge människor i
rörelse visar sig för-
delaktigt i denna duk,
och likaså har själfva
tyskildringen myc-
ken kraft och säker-
het.

medaljen 1903,
den kungliga me-
daljen 1905
och år 1907
stipendium.

Efter mot-
tagandet af
kungligamedal-
jen reste han utom-
lands, föl-
jande de
vanliga
konstnär-
vägarne genom Italien,
Frankrike och England;
men sin mesta tid har
han dock tillbragt i
Tyskland och Holland,
och f. n. har han sin atel-
jé i Hamburg, där han de
två senaste åren varit en
flitigt sysselsatt porträtt-
målare.

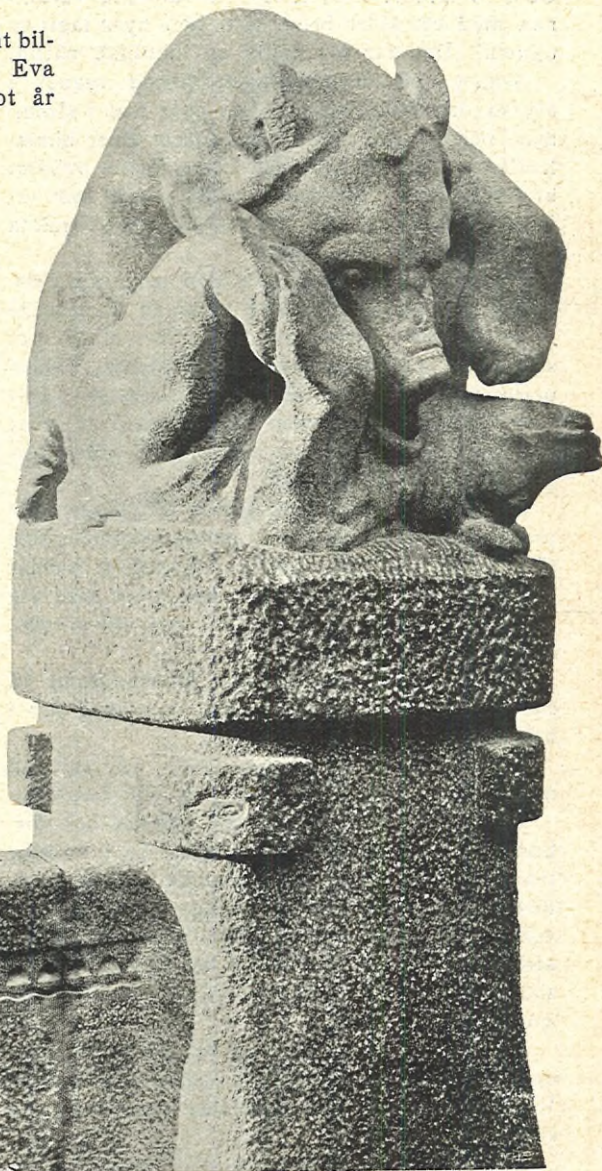
En tid hvarje år vistas
konstnären i den holländ-
ska fiskarstaden Volen-

IVAR KAMKE.

Som bekant bil-
dade fröken Eva
Bonnier något år
före sin död
en fond för
Stockholms
prydande
med konst-
verk. Som
det första i
ordningen
har nu huf-
vudstaden
eller närma-

re bestämdt Berzelii park
erhållit ett par björn-
grupper, modellerade af
Carl Milles och huggna
i granit. Vi återge här
ett par reproduktio-
ner af de originella park-
prydnaderna, hvilka trots
det tunga materialet och
de kompakta formerna
göra ett lika konstnärligt
som humoristiskt intryck.

CARL MILLES LEKANDE BJÖRNUNGAR. DE NYAFTÄCKTA GRANITGRUPPERNA VID INGÅNGEN TILL BERZELII PARK. A. BLOMBERG FOTO.

Hvarje husmoder **Barngarderoben** Hvarje sömmerska likaså.
bör prenumerera på   Pris för helt år 3 kr.; halft år 1:60 kr.   **12 häften årligen.**

